

Вредновање интерне ревизије и стратегија развоја у Србији

Internal Audit Evaluation and Its Strategy Development in Serbia

Милош Илић*

Ерсте банка а. д. Нови Сад

Душан Саковић**

МК Група д. о. о. Нови Сад

Сажетак: Максимирање функција интерне ревизије представља један од основних изазова с којима се сусреће данашње пословно окружење. Глобализација и све бржи раст и развој модерног пословања отворили су многа критична подручја функција интерне ревизије, и тако усложнили њено даље напредовање и усавршавање. Самим тим, постало је неопходно да се у одговарајућим временским хоризонтима спроводи вредновање интерне ревизије. На тај начин се схвата срж интерне ревизије и њено даље усмеравање ка одговарајућим сферама, а све у зависности од даљег раста и развоја пословног окружења. Многбројне светске ревизорске и финансијске институције врше годишње вредновање интерне ревизије како би је правилно усмеравали. Једно такво истраживање је извршио и Институт интерних ревизора (ИИА) и на њему се и заснива овај рад. Циљ рада јесте да покаже колика је заиста вредност интерне ревизије у Републици Србији, колико заиста доприноси једној организацији и како би и у ком смеру требало да се креће њена стратегија развоја.

Кључне речи: интерна ревизија, вредност интерне ревизије, Институт интерних ревизора (ИИА), Србија, стратегија.

Abstract: Globalization and the rapid growth and development of modern businesses opens many critical areas of internal audit functions, and thus made difficult its further progress and improvement. Therefore, it became necessary to evaluate internal audit in the relevant time horizons. In this way we can understand the essence of internal audit and its further guidance to appropriate areas, but all that depending on further growth and development of the business environment. Numerous global audit and financial institutions conduct annual evaluation of internal audit in order to properly direct it. One such study was conducted by the Institute of Internal Auditors (IIA), on which this paper is based. The aim of this paper is to show the value of the internal audit in Serbia and how actually it contributes to an organization and how and in what direction should be its development strategy.

Keywords: internal audit, value of internal audit, Institute of Internal Auditors (IIA), Serbia, strategy.

Увод

Нови миленијум је означио и нови почетак и неограничене могућности за цео пословни свет, а неизбежни чинилац свега тога је и интерна ревизија. Унапређење у пољу технологије, односно сливање информација и интернета у једно, као и све бржа експанзија комуникативних могућности, у значајној мери

* ✉ milosilic.ns@gmail.com

** ✉ dusansakovic@yahoo.com

су убрзали, али исто тако и отежали корак с глобализацијом. Управљачки процеси, разни ризици, контроле, као и процеси усклађености с регулативама унутар организације, умногоне су убрзали комплексност и софистицираност глобалних пословних операција. Сав овај развој пружио је велике могућности интерној ревизији да се развија и да још више дода вредност организацији.

Да би се обезбедио даљи развој интерне ревизије, неопходно је знање системски градити, динамички развијати, али и пазити на променљиво окружење како би се открили сви потенцијални недостаци који би на било који начин могли да угрозе функције интерне ревизије. Како би се избегле било какве недоумице у даљем напредовању и расту интерне ревизије, многе организације и институције покушавају да вреднују њен рад и допринос организацији. На тај начин могу да виде да ли је и у коликој мери интерна ревизија допринела побољшању рада организације, односно колико је заиста додала вредност организацији или колико заостаје за турбулентним окружењем.

Задатак који се налази пред организацијама и интерном ревизијом није једноставан, али није ни недостижан. Другим речима, уз добру сарадњу целокупне организације и интерне ревизије може се постићи ултимативни циљ, а то је да интерна ревизија максимално повећава вредност организације својом функцијом и да се непрекидно прилагођава и усавршава. Колико је вредновање интерне ревизије значајан сегмент свакодневног пословања показао је и Институт интерних ревизора, који неколико година уназад ради годишње глобалне извештаје о вредности интерне ревизије. Све то у значајној мери доприноси да интерна ревизија у свету успешно одржава корак с окружењем.

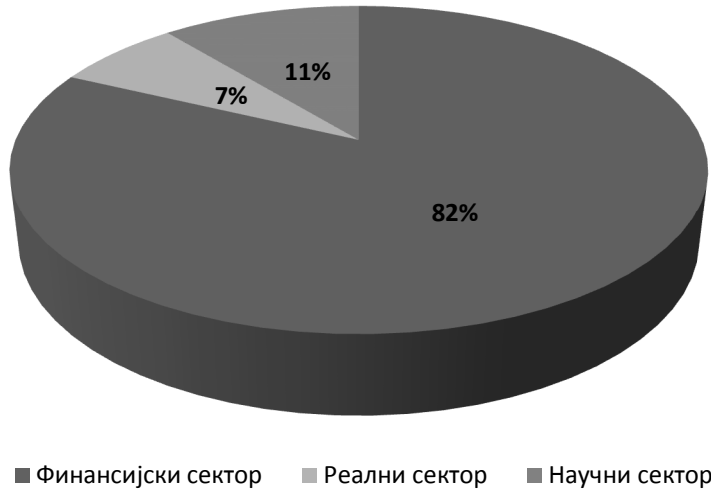
Ни пракса у Србији не одступа много од светских трендова. Другим речима, интерни ревизори у Србији обилазе многобројне семинаре и научне скупове, организују се у складу с потребама окружења и трендовима у којима њихове организације послују итд. Међутим, све је то донекле „стидљиво“ с обзиром на то да и поред свега тога и даље нема правог, чврстог става интерне ревизије који би заправо показао њихову вредност, односно вредност коју додају организацији.

Помоћу упитника који су попуњавали интерни ревизори из наше теорије и праксе покушало се доћи до генералне вредности интерне ревизије у нашој земљи. Тај упитник је рађен помоћу сличног и већ поменутог упитника који је радио Институт интерних ревизора пре неколико година, и који је показао одређене резултате. Додатни проблем у нашој земљи јесте то што наша пракса још увек нема културу одговарања на овакве врсте упитника. И поред тога, прикупљен је поприличан број одговора људи из наше праксе и теорије, на основу чега се могу донети одређени закључци. У упитнику је учествовало укупно 45 људи из различитих сектора пословања (слика 1). Највише испитаника је било из финансијског сектора, јер реални сектор још увек није потпуно препознао могућности и вредности интерне ревизије.

Да би се резултати лакше презентовали и приказали, рад је подељен у више целина, које на крају дају целокупну слику о тренутним вредностима интерне ревизије у Србији.

Слика 1: Учесници у анкетирању

Учесници у анкетирању

Извор: Аутори

Те целине су:

1. Допринос интерне ревизије
2. Вредност интерне ревизије
3. Методе интерне ревизије коришћене приликом извођења ревизорских активности

На основу наведених категорија и начина презентовања добиће се резултат који ће приказати колики је утицај интерне ревизије у нашој земљи, односно у секторима у којима послују.

1. Допринос интерне ревизије у Србији

Интерна ревизија у великој мери може да допринесе једној организацији, и при томе њен допринос је углавном значајан. Оно што је важно јесте да њен допринос расте из године у годину, и да се тај тренд „пресликава“ у свим светским пословним оквирима, а не само на пословном простору САД, које и највише улажу у поље интерне ревизије. Ништа другачије није ни у нашој земљи.

Другим речима, иако су улагања у саму интерну ревизију у нашим оквирима много мања када се упореде са светским трендовима, ипак је њихова улога препознатљива а допринос организацији је велик, и то јој се мора признати. Међутим, и поред наведеног, сви интерни ревизори у нашој теорији и пракси се стопроцентно слажу око једне ствари, а то је да и поред свега интерна ревизија још увек нема велику подршку и нема ауторитет и статус какав заслужује. То је један од великих проблема интерне ревизије у нашој земљи, који опстаје од њеног настанка и почетака. Тај тренд се полако смањује, мада можда не довољном брзином, јер се све више увиђа допринос и значај саме интерне ревизије на целокупну организацију.

Напред наведено потврђују интерни ревизори у нашој земљи одговарајући на упитник од петнаест питања. Табела 2 приказује које су то вредности интерне ревизије и колико заиста она доприноси организацији. При томе се велика већина њих слаже у следећем.

- Њихова интерна ревизија има одговарајући статус у организацији.
- Независност представља њихов кључни елемент.
- Објективност је на високом нивоу и уз независност представља главне елементе.
- Поред независности и објективности, њихове услуге су консултантске.
- Интерна ревизија додаје вредност организацији.

Оно у чему се сви слажу и за шта се залажу јесте да независност и објективност представљају кључну, покретачку снагу сваке интерне ревизије. Овај податак је веома важан јер, када се погледају истраживања које је спроводио Институт интерних ревизора, исте карактеристике представљају основу интерних ревизора у целом свету. Дакле, схватања и поимање наших и светских интерних ревизора у вези са основним вредностима њихових одељења јесу иста, што значи да смо на правом путу њеног даљег развоја.

Табела 2: Допринос интерне ревизије

Ставке		У потп. се не слажем	Не слажем се	Неутралан	Слажем се	У потп. се слажем	Укупно
A1: Активности ваше интерне ревизије су независне и објективне, и поред тога су и консултантске	Збир	3	0	0	15	27	45
	%	6,67%	0%	0%	33,33%	33,33%	100%
A2: Ваша интерна ревизија додаје вредност организацији	Збир	3	0	0	15	27	45

	%	6,67 %	0%	0%	33,33%	60%	100%
A3: Активност ваше интерне ревизије доноси системски приступ за процену ефикасности управљања интерном ревизијом	Збир	3	3	0	24	15	45
	%	6,67%	6,67%	0%	53,33%	33,33%	100%
A4: Активност ваше интерне ревизије доноси системски приступ за процену ефикасности интерних контрола	Збир	3	3	0	24	15	45
	%	6,67%	6,67%	0%	53,33%	33,33%	100%
A5: Активност ваше интерне ревизије доносе системски приступ за процену ефикасности управљачких процеса	Збир	6	3	0	24	12	45
	%	13,33%	6,67%	0%	53,33%	26,67%	100%
A6: Ваша интерна ревизија проактивно испитује важна финансијска питања, ризике и интерне контроле	Збир	0	3	6	21	15	45
	%	0%	6,67%	13,33%	53,33%	26,67%	100%
A7: Активности ваше интерне ревизије представљају интегрални део управљачких процесатиме што пружају поуздане информације менаџменту	Збир	3	0	3	24	15	45
	%	6,67%	0%	6,67%	53,33%	26,67%	100%
A8: Активност ваше интерне ревизије додаје вредност управљачким процесима, тако што има директан приступ Одбору за ревизију	Збир	0	0	12	12	21	45
	%	0%	0%	26,67%	26,67%	46,66%	100%
A9: Активности ваше интерне ревизије имају одговарајући статус у организацији који јој омогућава да буде ефикасна	Збир	3	3	0	9	30	45
	%	6,67%	6,67%	0%	20%	66,66%	100%
A10: Независност представља кључни фактор свих активности интерне ревизије да би додала вредност организацији	Збир	3	0	0	9	33	45
	%	6,67%	0%	0%	20%	73,33%	100%
A11: Објективност представља	Збир	3	0	3	9	30	45

кључни фактор свих активности интерне ревизије да би додала вредност организацији							
	%	6,67%	0%	6,67%	20%	66,67%	100%
A12: Активности ваше интерне ревизије су кредибилне унутар ваше организације	Збир	3	0	3	24	15	45
	%	6,67%	0%	6,67%	53,33%	33,33%	100%
A13: Усклађеност активности интерне ревизије са Међународним стандардима професионалне праксе интерне ревизије представља кључни фактор како би се додала вредност управљачким процесима	Збир	3	0	0	30	12	45
	%	6,67%	0%	0%	66,67%	26,67%	100%
A14: Усклађеност активности интерне ревизије са Етичким кодексом представља кључни фактор како би се додала вредност управљачким процесима	Збир	3	0	0	27	15	45
	%	6,67%	0%	0%	60%	33,33%	100%
A15: Активности ваше интерне ревизије испуњавају/превазилазе захтеве Етичког кодекса	Збир	6	3	3	12	21	45
	%	13,33%	6,67%	6,67%	26,67%	46,66%	100%

Извор: Институт интерних ревизора, 2011

Као што резултати испитаника и приказују, генерално је мишљење да у свим сегментима интерна ревизија доприноси вредностима организације. Највеће недостатке интерни ревизоре виде у испуњавању захтева Етичког кодекса, као и у томе да активности интерне ревизије доносе системски приступ за процену ефикасности управљачких процеса у проценту од 13,33%. Међутим, као што проценат и сам говори, чак ни за ова два питања односно подручја не може се рећи да не доприносе повећању додавања вредности коју доноси интерна ревизија (процентуално 46,66% и 26,67% респективно према питању слажу се да наведена подручја у потпуности доприносе вредности интерне ревизије). С друге стране, више од 90% свих испитаника се слаже или у потпуности слаже да интерна ревизија додаје вредност организацији, а више од 80% свих испитаника се слаже или у потпуности слаже да су активности интерне ревизије кредибилне унутар организације.

Веома је важно нагласити да су интерни ревизори у Србији свесни колики је значај усклађености с Етичким кодексом. Резултат од преко 90% испитаника

који се слажу или у потпуности слажу да је усклађеност с Етичким кодексом један од кључних фактора који додаје вредност организацији, потврђује ову чињеницу. Самим тим јасно је стављено до знања да интерни ревизори у Србији нимало не заостају за својим колегама у свету.

2. Вредност интерне ревизије

Сагледавајући резултате о вредностима интерне ревизије у Србији (из претходног дела), добија се јасна слика да интерна ревизија доприноси организацији у свим сегментима. Оно што је карактеристично јесте да се за кључне факторе наводе објективност и независност, што је у складу са светским трендовима. Такође, интерни ревизори сматрају да у великој мери доприносе и доносе нове вредности у сегменту управљања ризицима, као и у управљању самом организацијом, и у томе се разликујемо од остатка светских интерних ревизора. Питање је само да ли резултати заиста осликавају праву слику, односно да ли је заиста тако како наши ревизори мисле. Готово да не постоји прави одговор на претходно питање. Међутим, Институт интерних ревизора (2011) направио је класификацију свих питања која се односе на њен допринос (а која смо навели у претходној табели). Таква класификација нам помаже да на јаснији начин сагледамо целокупну вредност интерне ревизије и схватимо које су то њене предности а у којим деловима би још требало да се развија.

Свих 15 вредности за које ИИА врши класификацију вредности које доноси интерна ревизија су диверзификоване у одређена подручја. Институт интерних ревизора (2011) наведене вредности интерне ревизије диверзификовао је према вредности у пет основних група (што показује и табела 3):

- Интерна ревизија као активност која додаје вредност
- Системски приступ при процени ефикасности процеса
- Ефикасно функционисање активности интерне ревизије
- Додавање вредности управљачким процесима
- Статус ефикасне интерне ревизије у организацији

Табела 3: Основне групе вредности интерне ревизије

Интерна ревизија као активност која додаје вредност	
A2	Ваша интерна ревизија додаје вредност организацији
A10	Независност представља кључни фактор свих активности интерне ревизија да би додала вредност организацији
A11	Објективност представља кључни фактор свих активности интерне ревизије да би додала вредност организацији
Системски приступ приликом процене ефикасности процеса	
A3	Активност ваше интерне ревизије доноси системски приступ за процену ефикасности управљања ризиком
A4	Активност ваше интерне ревизије доноси системски приступ за процену ефикасности интерних

	контрола
A5	Активност ваше интерне ревизије доноси системски приступ за процену ефикасности управљачких процеса
Ефикасно функционисање активности интерне ревизије	
A1	Активности ваше интерне ревизије су независне и објективне, и поред тога су и консултантске
A6	Ваша интерна ревизија проактивно испитује важна финансијска питања, ризике и интерне контроле
A7	Активности ваше интерне ревизије представљају интегрални део управљачких процеса тиме што пружају поуздане информације менаџменту
Додавање вредности управљачким процесима	
A8	Активност ваше интерне ревизије додаје вредност управљачким процесима, тако што има директан приступ Одбору за ревизију
A13	Усклађеност активности интерне ревизије са Међународним стандардима професионалне праксе интерне ревизије представља кључни фактор како би се додала вредност управљачким процесима
A14	Усклађеност активности интерне ревизије са Етичким кодексом представља кључни фактор како би се додала вредност управљачким процесима
Статус ефикасне интерне ревизије у организацији	
A9	Активности ваше интерне ревизије имају одговарајући статус у организацији, који јој омогућава да буде ефикасна
A12	Активности ваше интерне ревизије су кредибилне унутар ваше организације
A15	Активности ваше интерне ревизије испуњавају/превазилазе захтеве Етичког кодекса

Извор: Институт интерних ревизора, 2011.

Наведена класификација вредности интерне ревизије у многоме олакшава сагледавање свеобухватности интерне ревизије, као и њене укупне вредности самој организацији. Наведену класификацију ћемо искористити како бисмо видели кључна подручја и вредности интерне ревизије у Србији. При томе ћемо се водити просечним оценама за свако питање и сваку област и утврдити главне карактеристике и вредности интерне ревизије.

Да бисмо на најбољи начин икористили постојеће податке, неопходно је дескриптивне елементе претворити у нумеричке. Другим речима, свака област ће се класификовати по оценама 1–5, увидети резултат и на крају израчунати медијану за сваку категорију (табела 4).

Табела 4: Вредности интерне ревизије – просечне вредности у Србији

Вредности интерне ревизије	Просечна оцена
1. Интерна ревизија као активност која додаје вредност	4,45
A2	4,42
A10	4,53
A11	4,40
2. Системски приступ приликом процене ефикасности процеса	3,91
A3	4,00
A4	4,00
A5	3,73
3. Ефикасно функционисање активности интерне ревизије	4,16
A1	4,42
A6	4,00

A7	4,07
4. Додавање вредности управљачким процесима	4,13
A8	4,20
A13	4,07
A14	4,13
5. Статус интерне ревизије у организацији	4,09
A9	4,33
A12	4,07
A15	3,87

Извор: Аутори

Табела 4 даје резултате просечних оцена свих вредности интерне ревизије, као и просечну оцену сваке групе. Када се упореде просечне вредности пет основних категорија према класификацији Института интерних ревизора, јасно се уочава која је највећа вредност интерне ревизије у Србији.

Резултати вредности интерне ревизије у нашој земљи су врло високи. Свих пет категорија интерне ревизије које описују њену вредност су подједнаке. Међутим, прва међу једнакима за интерне ревизоре јесте то да интерна ревизија додаје вредност организацији, а као најслабију карику виде системски приступ приликом процене ефикасности процеса. Ово се донекле чини и помало контрадикторно, јер да би интерна ревизија успела у великој мери да дода вредност организацији, мора веома добро да познаје њене процесе. Уколико се при контроли процеса у организацији не поступа системски, може да дође до одређених превида у сагледавању целокупног процеса, што може утицати на крајњи исход.

Када се све узме у обзир, вредности интерне ревизије у нашој земљи дају велики подстрек организацијама. Организације морају бити свесне, уколико то већ нису, колике су заправо вредности интерне ревизије и да је она ту за њих, а не обрнуто. Резултати које смо добили говоре да интерни ревизори у Србији сматрају да организације све више увиђају њихове вредности и да све више добијају на значају. Ово је веома охрабрујуће за целокупни сектор интерне ревизије у нашој земљи, јер узлазна путања којом је кренула, иако спора, има све већу подршку организација из свих пословних сектора.

3. Методе интерне ревизије коришћене приликом извођења ревизорских активности

Дијапазон метода којима се користи интерна ревизија ја врло широк и разнолик. У зависности од степена стручности, као и могућности које интерни ревизори имају, крећу се и методе којима се они користе у нашој земљи. Методе којима се наши интерни ревизори највише користе су следеће:

- Б1 – Процент искоришћености плана ревизије

- Б2 – Прихваћене или имплементиране препоруке
- Б3 – Истраживање / повратне информације од борда директора, Одбора за ревизију или вишег менаџмента
- Б4 – Клијентска/ревизорска истраживања о одељењима ревизије
- Б5 – Гаранција доброг управљања ризиком и интерним контролама
- Б6 – Ослањање екстерних ревизора на активности интерне ревизије
- Б7 – Благовремено решавање ревизорских питања
- Б8 – Број значајних ревизорских налаза
- Б9 – Буџет за стварне сате ревизије
- Б10 – Број значајних ревизорских налаза
- Б11 – Број захтева од стране менаџера за помоћ или консултације интерне ревизије
- Б12 – Неформално мерење перформанси интерне ревизије
- Б13 – Смањивање трошкова и побољшања на основу имплементираних препорука
- Б14 – Време трајања циклуса – Извештавање (крај рада на „терену“ до коначног извештаја)
- Б15 – BSC („Balanced ScoreCard“)
- Б16 – Временски циклус од почетног састанка до нацрта извештаја
- Б17 – Недостатак регулаторних или репутационих питања и значајни неуспеси

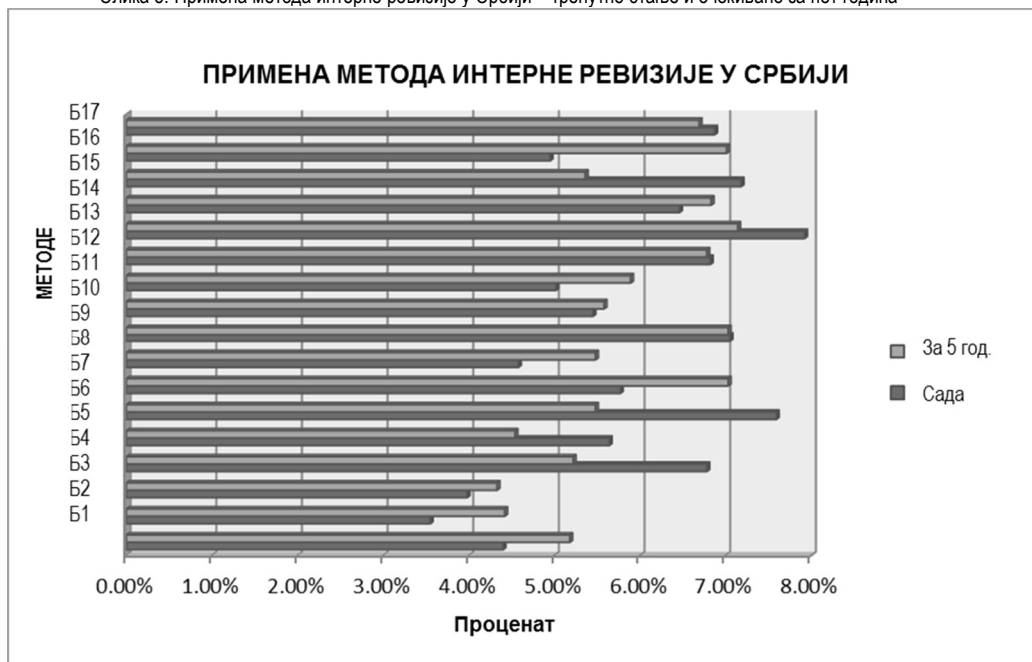
Ниједна од наведених метода се не користи много више од осталих, што потврђује и слика 5.

Смањивање трошкова и побољшања на основу имплементираних препорука са 7,92% примене јесте највише коришћена метода од стране интерних ревизора у нашој земљи. Поред наведеног, методе које су у употреби више од осталих су „Ослањање екстерних ревизора на активности интерне ревизије“ са 7,59%, затим „BSC (Balanced ScoreCard)“ са 7,18%, па „Буџет за стварне сате ревизије“ са 7,05% и „Недостатак регулаторних или репутационих питања и значајни неуспеси“ са 6,87% примене. Ово су тренутно најзаступљеније методе којима се наши ревизори користе. Остале методе користе се незнатно мање од напред наведених. Оно што је значајно навести јесте да се готово сви интерни ревизори слажу у томе да ће за пет година доћи до промене на врху лествице примене метода. Верује се да ће опати примена неких метода, а да ће доћи до

раста неких других. То је сасвим логично, јер уколико се сматра да ће интерна ревизија и даље наставити са својим растом и развојем, самим тим ће се и кретати ка новим и модернијим методама.

Метода коју наши интерни ревизори сматрају најзначајнијом у наредном периоду јесте „Смањивање трошкова и побољшања на основу имплементираних препорука“ са 7,14% коришћења. Оно што је занимљиво јесте да ова метода и тренутно држи примат у интерној ревизији над осталим методама, што јасно говори да ревизори чврсто верују да смањивање трошкова представља основ стабилне ревизије. Буџет за стварне сате ревизије, који је и сада на врло високом нивоу, одржаће тај ниво и у наредном периоду. Метода ће са 7,03% употребе одржати своју константност. Благовремено решавање ревизорских питања ће знатно порастати у будућем периоду и наћи ће се на самом врху примене са 7,03%. Методе које су се још нашле у врху јесу „Временски циклус од почетка састанка до нацрта извештаја“ и „Време трајања циклуса – извештавање“, респективно 7,01% и 6,83% примене.

Слика 5: Примена метода интерне ревизије у Србији – тренутно стање и очекивано за пет година

Извор: Аутори

Примена метода интерне ревизије је врло разнолика и веома распрострањена. Оно што одликује нашу интерну ревизију јесте да врло добро познаје и користи више различитих метода. Резултати истраживања нам показују да интерни ревизори врло добро познају методе и технике.

4. Даљи кораци за интерну ревизију

Интерна ревизија мора да одржи корак с турбулентним окружењем, променљивим пословањем, све комплекснијим пословним системима, модернизованим и диверзификованим ризицима и све већим очекивањима од стране организације. То није лаган задатак, штавише, представља велико бреме за ограничене ресурсе и могућности интерне ревизије. Међутим, без обзира на све, интерни ревизори како у свету, тако и у нашој земљи, врло добро знају какве су им обавезе, које су могућности, а која су ограничења, и на основу тога прецизирају и планирају свој даљи напредак и раст, а све како би осигурали нове вредности својој организацији.

Светски органи и научни институти годишње много улажу како би што прецизније сагледали тренутно стање у интерној ревизији и предвидели даље кораке. Схватајући озбиљност наведеног и увиђајући да то представља потребу интерне ревизије, Институт интерних ревизора (2011) направио је генерални пресек и одредио које су то области где би интерна ревизија требало да се задржи и развија у наредном периоду. Те области су:

- побољшање интерних контрола;
- мењајућа улога интерне ревизије;
- перформансе интерне ревизије;
- ревизорске технике и алати.

Свако од наведених подручја које је дефинисао ИИА представља правац даљег кретања и развоја интерне ревизије у нашој земљи. Другим речима, све те области представљају путоказ којим би сви требало да се крећу и покушају да делују у складу са задатим смерницама, а опет прилагођавајући се домаћим условима и правилима. Када се погледају резултати из претходних одељака рада, види се да је правац кретања интерне ревизије у нашој земљи усмерен управо према предложеним подручјима Института интерних ревизора.

Перформансе активности интерне ревизије би такође требало да имају поглед ка будућности. Генерално гледано, постоји много различитих активности које ће у наредном периоду бити од значаја интерној ревизији, чак их је ИИА диверзификовао. Овде ћемо навести само оне за које сматрамо да су најзначајније [Институт интерних ревизора, 2011]:

- осврт на корпоративно управљање;
- ревизија процеса управљања ризицима предузећа;
- вредновање ефективности контролних система;
- ревизија ИТ ризика;

- ревизија изнајмљених операција...

Ово су само неке перформансе на које ће интерни ревизори морати да се преоријентишу и које би требало да представљају нови правац деловања.

Поред свега наведеног, интерна ревизија би требало да обрати пажњу и на примену техника и алата којима се користи и којима би требало да се користи. Када се узму у обзир технике и алати које тренутно користе наши интерни ревизори, сасвим је јасно да је тај дијапазон веома широк. И поред тога, они морају бити свесни да тај број, иако велики, мора и даље да се шири. Алати и технике на које треба посебно обратити пажњу и на које би се временом требало преоријентисати су:

- СААТ – ревизорске технике засноване на компјутерским технологијама;
- електронски радни папири;
- континуирана односно ревизија у реалном времену;
- *data mining*;
- планирање ревизије засновано на ризицима.

Закључак

Целокупно пословно окружење, па самим тим и интерна ревизија, нашло се пред раскршћем с почетком новог миленијума. Да би успеле да опстану, организације су морале да иду у корак са све већим технолошким достигнућима и потребама клијената. Поред тога, интерна ревизија као неизоставни члан организација, морала је да се усклади с променама и да адекватно одговори адекватно на њих како би им на одговарајући начин донела нове вредности. Стога је интерна ревизија била усмерена, и још увек је, да своје знање системски гради, динамично се развија и усавшава.

Многе светске институције су увиделе да је константно и континуирано усавшавање интерне ревизије једини прави пут ка њеном даљем напретку. Годишње се издваја много средстава како би се утврдило на ком је тренутно нивоу интерна ревизија и који би њени правци деловања требало да буду. Ситуација је слична и у Србији. Интерни ревизори у нашој земљи улажу доста у напредак саме професије, односно, редовно обилазе научне скупове, семинаре, организују се у складу с потребама окружења. Дакле, прате трендове развијених земаља, у којима је интерна ревизија озбиљан сегмент сваке организације. И поред много позитивних оцена које је интерна ревизија добила и несумњиво великог знања које наши интерни ревизори поседују, сматрамо да интерна ревизија у нашој земљи још увек заостаје за светским трендовима. Самим тим, неопходно је да се окренемо ка даљем усавшавању у складу са светским

трендовима. Оно што охрабрује јесте што је интерна ревизија у Србији свесна тога и континуирано ради на свом побољшању.

Једно је сигурно, потребно је још времена да би интерна ревизија у Србији достигла ниво какав се од ње очекује. Међутим, и поред тога, њен развој иде узлазном путањом и напредује сигурним корацима.

Референце

Илић, М., Саковић, Д., „Интерна ревизија пред новим изазовима“, *Рачуноводство*, 3–4, 2012.

The Institute of Internal Auditors, *Measuring Internal Auditing's Value*, The Institute of Internal Auditors Research Foundation (IIARF), Altamonte Springs, 2011.

The Institute of Internal Auditors, *What's Next for Internal Auditing?*, The Institute of Internal Auditors Research Foundation (IIARF), Altamonte Springs 2011.

The Institute of Internal Auditors, *Imperatives for Change: The IIA's Global Internal Audit Survey in Action*, The Institute of Internal Auditors Research Foundation (IIARF), Altamonte Springs 2011.

Summary

Globalization and the rapid growth and development of modern businesses opens many critical areas of internal audit functions, and thus made difficult its further progress and improvement.

Many global institutions know that steady and continuous training of internal audit is the only real way to further progress. The situation is similar in Serbia. Internal auditors in our country spend a lot of time on improving the profession. By that we mean regular attendance at scientific conferences, seminars, organized in accordance with the needs of the environment. So, internal audit in our country follows the trends in developed countries where internal audit is a serious segment of any organization.

What is characteristic of internal audit in Serbia is that its role is recognized. Although almost all of our theory and practice agrees that internal audit in our country still does not have a lot of support, authority and status that should have, but they all agree that the basic characteristics of the internal audit adds value to the organization, that it is independent, objective and has a consulting role. In addition, it is believed that internal audit in Serbia has no major disadvantages.

Generally speaking, all the values of internal audit in Serbia, classified by the Institute of Internal Auditors, clearly show that the strongest sides is that internal audit adds value to the organization and for the weakest is systems approach for evaluating the efficiency of the process.

What enriches our internal audit is the knowledge of a large number of methods and techniques in their work. They are using various methods, all depending on the needs of the business environment and the needs of the owner. In addition, internal audit in Serbia is aware that the methods that are currently used will be overcome in the future. Therefore, they already planned the use of different methods in the future.

In the end, we can only wonder whether the results of the internal audit in our country are really that good, as our theory and practice demonstrates. Despite the many positive assessments, we believe that internal audit in our country is still way behind the world trends. What can encourage us is that the internal audit in Serbia is aware of this and is working continuously on its improvement.